

ZVONČEK

LIST S PODOBAMI ZA
SLOVENSKO MLADINO

Št.
10.

Leto
XI.

VSEBINA:

1. Melka šla je v Korotan . . . <i>Jos. Vandot.</i> Pesem	217
2. V deveti deželi. <i>R. G.</i> Povest s podobo	218
3. Lenoba je mati vseh pregreh. <i>Leopold Šmalc.</i> Povest	223
4. Pregnani kraljič. <i>Jos. Vandot.</i> Pesem	224
5. Zakaj se mamica ni vrnila? <i>Jos. Vandot.</i> Povest	225
6. Med Zulukafrí. <i>Ivo Trošt.</i> Povest s podobo	228
7. Joževa dobrotá. <i>Nike-Palndk.</i> Povest	231
8. Radica. <i>Engelbert Gangl.</i> Pesem s podobo	235
9. Siromakova smrt. <i>I. P. Cvetan.</i> Povest	236
10. Pouk in zabava.	
Neprevidna miška. Naloga. — Rešitev zastavice v podobah v deveti številki. —	
Besedna naloga. — Bežimo, tecimo! Uglasbena pesem. — Kotiček gospoda Do-	
ropoljskega	238

Ali ste že pridobili „Zvončku“ novega naročnika?

„Zvonček“ izhaja 1. dne vsakega meseca ter stane vse leto 5 K, pol leta 2 K 50 h, četrť leta 1 K 25 h.

Izdajatelj, upravnik in odgovoren urednik: **Luka Jelenc**, učitelj v Ljubljani, **Frančiškanska ulica št. 8.**

Rokopise je pošiljati na naslov: **Engelbert Gangl**, učitelj v Idriji.

Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“.
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Štev. 10.

V Ljubljani, 1. vinotoka 1910.

Leto XI.

Metka šla je v Korotan . . .

Metka, sestra ljuba naša,
šla je v Korotan,
šla čez goro, ko je davi
vstal prelepi dan.

V košek skrbno je dejala
kruha koščke tri,
a petica lepa, šmarna
v žepu se blesti.

Kruha koščki bodo brašno
ji za pot težkó,
za petico ptičic zlatih
nam kupila bo.

Ptičke zlate pa zapremo
v kletko mi doma,
da nam pele bodo glasno,
pele iz srca.

O kraljični pač zakleti
bodo pele nam,
saj pomlad so vso živele
v zlatem gradu tam.

Slušali mi bomo pesmi,
slušali strmeč,
žalosti pač v srca mlada
k nam ne bo nič več.

Ko nam v pesmi zadnji zlati
ptice odpojo,
izpustimo jih iz kletke
na polje cvetno.

Mi za njimi pohitimo
čez polje takrat,
kazale lepó nam bodo
pot v zakleti grad.

Stopimo v dvorano zlato,
kjer kraljična spi;
iz zakletja jo zbudimo
v jutru zlatem mi.

Izmed nas potem bo vsakdo
velik, slaven kralj:
vsak bo krono nosil zlato,
nosil plašč svetel.

Metka več ne bo nosila
koška v Korotan,
lepa bo kraljična — lepša
kot pomladni dan.

Jos. Vandot.

R. G.:

V deveti deželi.

Janko je vedno sanjal o deveti deželi. Podnevi je sanjal z odprtimi očmi: skril se je v kakšen kotiček in premišljeval, ponoči je v sanjah gledal krasote devete dežele, se izprehajal po nji, lizal med in mleko, ki se cedita kar v potokih, našel je tam vse igrače, ki jih je že kdaj videl, najsibo na podobi ali pa drugod. Mamica se je že bala zanj in skrbelo jo je, da bi ne zbolel. Gledala ga je časih po strani, ali Janko se ni nič pritožil. Nemoteno je mislil dalje o deveti deželi in — o sosedovem Nejčetu, ki mu je toliko lepega pravil o nji.

Da, ta Marínov Nejče je že veliko slišal in čital o deveti deželi in povedal je to tudi Janku. Nekoč mu je celo povedal, da je že bil tam in je vse v resnici tako videl in slišal, kar pravijo ljudje o deveti deželi. Prišlo je to tako.

Marinov oče je vzel Nejčeta nekoč s seboj v mesto. Seveda mu je tamkaj ugajalo; kar čudil se je lepoti. Zvečer, ko sta prišla domov, je še Nejče dolgo mislil o lepi Ljubljani in sklenil je, da pove Janku, da je bil v deveti deželi. Drugo jutro navsezgodaj je že bil pri njem. Janko se je, še neumit, igral na dvorišču s kamenčki. Oddaleč mu je Nejče zaklical:

„Veš kaj, jaz sem bil včeraj v deveti deželi!“

Janko je neverjetno strmel vanj, a Nejče mu je začel opisovati deveto deželo: „Videl sem mnogo lepih hiš, ki se drže druga druge. Visoke so tako, kakor če denem štiri take hiše eno vrh druge kakor je naša ali pa vaša.

Hlevov nisem nikjer videl. Ceste so zložene iz kamenov. Po oknih ležijo lepe igrače, ki jih še nikoli nisem videl.“

„Zakaj pa so v oknih?“ vpraša naglo Janko.

„Da si lahko vsak izbere in vzame, kar mu ugaja!“ se odreže Nejče.

„Ali se dobi zastonj?“ zopet vpraša Janko.

„Seveda, videl sem dečka, ki je pokazal na neko igračo v oknu, in gospod, ki je bil z njim, mu jo je dal.“

Nejče seveda ni vedel, da je bil tisti gospod prodajalec in mu je deček igračo že plačal.

In pravil je dalje:

„Pa tudi jabolka, hruške, rožiči, grozdje, pomaranče in še druge dobre reči so izpostavljene kar ob cesti na velikih mizah in ljudje si izbirajo.“

„Kakšni pa so ljudje?“ je prišlo Janku na um.

„I, lepi so in pisano obleko imajo. Ženske imajo na glavi nekaj takega, kar je podobno vašemu strašilu v pšenici, ki sta na njem obešeni dve mrtvi vrani, sicer je pa lepo.“

Janko je kar odpiral usta in oči, da bi ničesar ne preslišal, kar mu je Nejče še pravil o deveti deželi. Medtem pa je v njegovem srcu dozorel sklep, da hoče sam iti tja gledat. „Če je Nejče prišel tja, zakaj bi jaz ne?“ si je samozavestno mislil Janko.

Nejče mu je tupatam še kaj več povedal, kakor je bila resnica, a Janko je lažnjivemu Nejčetu vse verjel. Kako tudi ne, saj sam še sveta ni poznal. Doma je bil med gorami; videl je v svojem življenju šele tri hiše: domačo in sosedovi dve, ki so bile obdane z gozdom in njivami. V šolo še tudi ni hodil, da bi bil tam kaj več zvedel o svetu. Druge ljudi je slišal praviti, da je svet lep in velik, in to je bilo vse, kar je vedel o njem. In sedaj mu pove Nejče toliko lepega o deveti deželi, ki leži za devetimi gorami, in še laže se mu, da je bil celo tam in vse to videl. — Janko seveda ni nikogar drugega vprašal o deveti deželi, tudi mamice ne, in tako ni zvedel resnice. Sam zase je obdržal in mislil in mislil. Premišljeval je, kako bi tudi on prišel tje.

Nekega dne je vprašal Nejčeta: „Po kateri cesti pa se pride v deveto deželo?“

Nejče mu je pokazal cesto, po kateri se je z očetom peljal v mesto in pristavil važno: „Moraš iti čez devet gora, če hočeš priti tja!“

Janko se je namuznil in šel tiho domov. Doma se je zaril v seno in premišljal, kdaj bi se odpravil z doma. „Najboljše je, da greš kar jutri!“ mu je rekel notranji glas, in Janko je bil zadovoljen.

Vedel je, da ne pride tako hitro v deveto deželo, ker mora čez devet gora, zato je prosil matere kruha in si ga shranil za drugi dan. Tudi nekaj hrušk si je nabral, ki so bile ravno tedaj zrele. Drugo jutro je zgodaj vstal, se opravił in si podeval v žepe kruh in hruške. Po zajtrku se je izmuznil iz hiše na vrt, odtod pa čez polje v gozd in na cesto, ki drži v deveto deželo. Bil je ob znožju prve gore. Šel je navzgor in se veselil lepega dne. Solnce je radovoljno sipalo tople žarke na zemljo in se prijazno smeh-

ljalo Janku. Ozrl se je proti nebu in zdelo se mu je, kakor bi hotelo solnce iti z njim. In zahrepenele so v srcu želje in vzkipele so! Janko je bil srečen! Pospešil je korake in čez nekaj časa je došel na vrh gore. Odtod je gledal na vrh druge gore in začel je upati, da bo kmalu preko-
račil vseh devet gora. Šel je dalje in dalje.

Pojedel je že ves kruh in tudi hruške je že snedel. Lačen je bil in truden od dolge poti. Solnce se je pomikalo k zatonu. Prišel je do travnika, kjer so pasli otroci živino. Radovedno so ga gledali in se mu polagoma približali. Plaho jih je nagovoril: „Lačen sem!“ Otroci so bili dobri in dali so mu kruha in sadja. Sedaj pa se je pričelo izpraševanje: „Kako ti je ime?“

„Janko!“ je polglasno, skoraj boječe povedal naš popotnik.

„Kam pa greš?“ — „Odkod pa si?“

Na ti dve vprašanji je Janko trdovratno molčal. Otroci so mislili, da je tako plah in zato ne odgovarja. Niso ga torej s tem več nadlegovali. Ko pa ga je eden izmed dečkov vprašal, kje bo prenočil, je naglo odgovoril: „Ne vem!“

„Lahko pri nas spiš!“ — „Ne, z menoj pojdi!“ — „Ne, pri nas je bolje!“ Tako so silili otroci vanj in mu ponujali prenočišče. Slednjič se je odločil za največjega dečka in šel z njim. Dobil je tamkaj večerjo in spal z dečkom v senu. A povedati ni hotel nikomur, odkod je in kam gre. Bal se je, da bi ga poslali nazaj. Tiho, kakor je prišel, je drugi dan odšel, da nihče ni vedel, kdaj in kam.

Solnce se mu je zopet tako prijazno smehljalo, mali Janko se je oju-načil. Šel je navzgor po klancu tretje gore — in zopet navzdol — odtod na četrto goro. Pa glej, ko je došel na vrh, je zagledal pred seboj... Kaj? — Deveto deželo!

Janko je bil trdno uverjen, da je že prekoračil vseh devet gora — saj dragi čitateljski vedo, da naš Janko še ne zna šteti.

Videl je nešteto lepih hiš. Okna so bleščala v zlatem solncu, da je Janku kar jemalo vid. Visoki stolpi so se ponosno dvigali proti nebu, med hišami se je vila široka srebrnkasta proga — bila je reka — čez njo so držali veliki lepi mostovi, po katerih so hodili ljudje. Videl je še marsikaj in si razlagal po svojem. Vse je bilo tako, kakor mu je Nejče pravil.

Pod njim je ležala deveta dežela!

Srce mu je poskakovalo veselja, tlesnil je z rokami ter se spustil v dolino, da dospe čimprej tja.

„Saj tam izpostavijo jabolka, hruške, rožiče, orehe in sladkor, pa tudi igrače kar v velika okna, da vsak lažje doseže, česar poželi. Celo na mize zdevljejo sadje in ga postavijo na cesto!“ tako si je mislil Janko in z velikimi koraki meril cesto.

Komaj se je zavedal, je že korakal med visokimi hišami po tlakovani cesti. Tako lepih voz in toliko ljudi Janko še nikoli ni videl. Bil je jako presenečen. Postavljal se je pred izložbe in omamljen občudoval, kar je

videl v njih. Hipoma zagleda v nekem oknu takšnega konjiča, ki mu ga je kazal Marinov Nejče v neki knjigi.

„Ravno tak je! Tega hočem imeti!“ in segel je proti njemu. Ali okno je bilo zavarovano z debelimi šipami. — Kako si pomagati?

Mimo njega so šli nekateri dečki s knjigami v rokah. Ojunačil se je in vprašal: „Kako bi prišel do tistega konjiča?“

Dečki, ki so v majhnem Janku kmalu spoznali tujca, so se nagajivo za mejali in si pomežiknili. Nato so mu svetovali: „Idi v trgovino in povej, česar želiš!“

Nejče opisuje deveto deželo.

Janko jih je slušal in vstopil.

„Kaj pa bi rad, malček?“ ga prijazno odgovori prodajalec. Janku se je prijazni gospod takoj prikupil in junaško se je odrezal: „Tistega konjiča bi rad, ki je v oknu!“ — „Kje pa imaš denar? — „Nimam ga!“

Sedaj pa ga je prodajalec s psokami obsul, češ, da je predrzen pa-glavec in je še, ko je že bil na cesti, kričal nanj. Janku so pritekale debele solze po licu. Drvil je dalje po ulicah naprej in si želel mamice. Ni se več oziral po izložbah, in ljudje ga niso več zanimali. Utrujen in lačen, s sklo-njeno glavo je taval dalje iz ulice v ulico.

Mrak je legal na zemljo in polagoma objel mesto z lahno temoto. Janku je postalo hudo pri srcu, brezsrčen se mu je zdel svet. Pri oglu velike hiše ga nekdo trdno prime za ramo in ga ustavi. Janko se ustraši. Bil je čudno oblečen mož, s sabljo na strani. Resno, skoraj osorno vpraša dečka: „Zakaj pa jočeš? Tretjikat te že vidim danes hoditi po tej ulici. Pojdi domov!“

Od strahu in gubpa začne Janko še bolj ihteti in jeclja: „Domov — k mami bi rad — pa ne vem — kam!“

Mož, ki je bil redar, ga je odvedel v neko hišo. Tam ga je neki gospod prijazno izpraševal, in Janko mu je odkritosrčno povedal, kako je prišel — v deveto deželo. Gospod se mu je smehljaj in mu razložil, da je to mesto in ne deveta dežela. Resno je še pristavil: „Ni lepo od Nejčeta, da te je nalagal! Drugokrat vprašaj in slušaj le mamico!“

Janku se je prijazni gospod jako prikupil in pozabil je na svojo bolest. Zazvonil je gospod in prišla je žena ter odvedla dečka v sobo. Dala mu je toplega mleka in kruha. Že dolgo ni šla Janku jed tako v slast kakor danes. Saj pa siromak ves dan ni ničesar zaužil. Spravila ga je žena nato v posteljo in spal je drugo jutro do belega dne. Bil je še ves dan pri prijazni ženi in ji natanko povedal, kar ga je vprašala. Gledal je tudi skozi okno na ulice in mislil na mamo. Šel je zopet k ženici in jo nestrpnost vprašal: „Ali bom še kdaj videl svojo mamico?“ In oči so se mu napolnile s solzami.

Žena ga je prijazno pobožala in potolažila: „Isti gospod, ki te je meni izročil, je že na vse zgodaj poslal služabnika s pismom k tvojemu očetu. V pismu mu je pisal, da si živ in zdrav in da naj pride po tebe!“ S temi besedami je vidno potolažila žalostno srčece in Janko je zopet skočil k oknu, da bi videl, če oče že prihaja. Ne dolgo in Janko je razveseljen priiskal k svoji gospodinji. Malone zavriskal je: „Atek je že tukaj z vozom! Videl sem ga!“

In res, oče in služabnik sta stopila v hišo, kjer je bival naš mali Janko. In Janko je letel očetu nasproti, a oče ga je z resnim obrazom pokaral: „Zakaj si napravil meni in mamici toliko nepotrebnih skrbi!“

Janko je osupnil. Šele sedaj je uvidel, da ni delal prav in kesal se je. Ko je oče pri ženici in pri istem gospodu uradniku, ki je Janka tako prijazno izpraševal, vse potrebno opravil, sta se vrnila domov. Pozno zvečer sta se pripeljala do domače hiše. Ko so se konji ustavili, je Janko naglo zlezel z voza in tekel k mamici, ki je ravno stopila na prag. Oklenil se je krčevito njenega krila in skesano in svečano obljubil: „Mamica, nikoli več ne pojdem od vas!“

In Janko je svojo obljubo držal. Vedno je ostal blizu hiše in če je hotel iti malo dalje pogledat, je povedal mamici, da je vedela, kje je.

Pa tudi Marinov Nejče je storil obljubo. Ko je njegov oče zvedel, kako je Nejče sosedovega Janka zavedel, ga je kaznoval in moral je obljubiti, da ne bo več lagal, ker — laž ima kratke noge.

LEOPOLD ŠMALC:

Lenoba je mati vseh pregreh.

(Konec.)

IV.

gozdu se ustavi. Ozre se nazaj. Od vasi sem je prihajal krik; zdajpazdaj je videl žareč jezik plamena sikati iz srede vasi. Pade v nezavest in obleži na tleh. Ko se zavé, vidi poleg sebe na smeh se držečega nekdanjega svojega tovariša — Kobetovega Lojzeta. France ga, čudeč se, vpraša:

„Kako si pa ti sem zabredel, ko te vendar nismo videli že pet let?“

„Hi-hi-hi,“ se Lojze hudomušno nasmeje. „Zgodbe mojega življenja so dolge in široke. Povem ti jih drugokrat. Zašel sem med razbojnike in ker vidim, da si tudi ti zrel, greš lahko z mano.“

France nekaj časa vprašuje, kam pojdeti, a končno ga Lojze vendarle pripravi, da gre z njim.

Kmalu se navadi France temne votline, v kateri je prebival, svojih tovarišev, s katerimi je občeval, kmalu se privadi velikih umorov in tatvin, in kmalu se popolnoma priuči razbojniškemu poslu. Pred orožniki ni bil več varen. Po vseh mestih in trgih so govorili le o njem.

V.

Bila je temna, viharina noč. Po cesti sta šla dva človeka. Ako bi kdo videl njihova obraza, bi sklepal da ne nameravata nič dobrega. Bila sta nam že znana France in Lojze. Napotila sta se v bližnjo vas. Ko prideta v vas, potrkata na vrata prve hiše. Krepak mož jima odpre. Ko ju zagleda, prebledi in naglo zapre vrata. Vendar jima zopet odpre in pokaže na slamnato ležišče v veži. Onadva ležeta in kmalu trdno zaspita. Ko mož vidi, da sta zaspala, odpre vežna vrata in odide ven.

Med tem časom se zbudita, in France odide ven. Lojze zopet naprej zaspi.

Tudi mož je zopet prišel, a ne sam. Za njim so stopali trije orožniki. Ta mož pokaže na Lojzeta, in dva orožnika planeta na njega. Preden se Lojze zave, je stal zvezan med orožnikoma. Zamolkla kletvica se mu privije iz ust. Na vprašanje, kako je to, da je sam, ko sta vendar bila dva, odgovori:

„Drugega pa iščite!“

Prvi orožnik odvede Lojzeta, druga dva sta šla iskat Franceta.

France pa je že dobro vedel, kaj se v vasi godi. Z grozno obupnostjo teče v gozd. Urno odgne hlačni jermen, spleza na bližnje drevo, priveže jermen na močno vejo — in se obesi. Še enkrat sirovo zakolne, — in njegova duša splava nespokorjena pred večnega Sodnika.

Ko pridejo orožniki do tega drevesa, vidijo, da visi France mrtev na njem.

Tudi Lojzeta je zadela zaslužena kazen. Umrli je na vislicah.

Dolgo so se ljudje spominjali na oba razbojnika in svarili otroke pred lenobo, češ: „Lenoba je mati vseh pregreh.“

Pregnani kraljič.

Razpela je barčica jadra,
kraljič ostal je sam . . .
za barčico roke iztezal
in plakal na bregu je tam.

„Oj, barčica moja srebrna,
priplavaj spet k meni nazaj;
na krovu mirnem čez morje
v domači popelji me kraj.

Sovrag pač razrušil mi dom je
in zlati tron s kruto rokó —
pač nimam zdaj mesta tam, kamor
naslonil bi trudno glavó.

Ljubezni ni tamkaj več zame,
nihče mi roké ne poda;
zelena planina le tamkaj
z višin se ljubó mi smehlja.

Na drago jaz pojdem planino,
ovčice bom pasel vse dni,
veselja bo vriskalo srce
od zore do črne noči.

Naj krono ima le sovražnik!
Srce ne želi si je več;
planina zdaj mati je moja,
in solnce je bratec ljubeč.

Ovčice so moje sestrice,
in srečno jih ljubi srce,
in kroginkrog kraji domači
očem se mojim smeje . . .

Oj, barčica moja srebrna,
poglej le ta tihi otok!
Ne vidiš, kako ob skalovju
smrt blede se plazi okrog?

Tu bratje so mi le valovi,
ki plakajo z mano, šumé,
in galebi beli, ki k meni
pred silnim viharjem beže.

Zato se, oj, barčica, vrni
in sprejmi na tihi me krov;
pozlatim vsa jadra ti bela,
ko vrnem se s tabo domov.

Pod hrastom zakopal zaklad sem,
a tebi zdaj vsega jaz dam —
kaj bo mi zlato na planini,
ko pasel ovčice bom tam!“ —

Kraljič za barčico kliče,
a barčica plava, beži;
v daljavi zatone kot ptička,
ki k vesni na jug hiti . . .

Jos. Vandot.

PRILOGA

ZVONČKU

JOS. VANDOT:

Zakaj se mamica ni vrnila?

(Dalje.)

II.

epe sanje je Ana sanjala tretjo noč. Po polju je hodila, in škrjanček ji je sedel na rami. Lepo sta govorila o tem in onem in dobro jima je bilo pri srcu. Pa se mu je nasmejala Ana in mu je dejala:

„Lepo poješ, škrjanček, lepo, da se sliši čez vse naše polje. Kaj te je naučil Kofedrunov Revček, ko je vmajil piščalko, pa je sedel sredi polja v travo? Lepo

ti je zapiskal, in ti si se naučil tiste pesmi“.

„Posmejal se je škrjanček in je odgovoril: „Oj, ne, Ana! Pač piska Revček lepo pesem; a tista pesem je žalostna. Veš, v črnem lesu me je naučil peti Palček-samotarček. Sam sedi na zeleni travi in prepeva, od jutra do mraka prepeva Palček-samotarček. Pa me je naučil ...“

Čudila se je Ana temu, pa se je prebudila. Že je pospravljala po izbi Štebetova mati, in Ana ji je zaklicala veselo:

„Oj, lepe sanje sem imela, mati! Pa zato se vrne mamica danes, in tudi oče se vrne. ...“

Hitela je Ana na trato. Utrgala je belo marjetico in je hitro pulila list za lističem: „Vrne se ... ne vrne se ...“

„Vrne se“, ji je povedal zadnji listič. Izpustila je marjetico na tla in je tlesknila z rokami. Potem pa je hitela naravnost v hišo, pa je pripovedovala Štebetovi materi:

„Oj, vprašala sem marjetico, pa mi je povedala, da se vrne. Prav lepo mi je povedala ... Veste, Štebetova mati, mamica in oče se vrmeta — še danes se vrmeta ...“

Vsa vesela je bila mala Ana. Vrtela se je po veži in je skakala od veselja. A ni se smehljala Štebetova mati, ampak je bila žalostna in je žalostno gledala malo, radostno deklico.

„Oj, da bi vedela sirota!“ je vzdihnila. „A dobro ji, da ne sluti ničesar...“

„Povejte mi, mati, ali bo punčka lepa?“ je vprašala Ana hipoma. „Ali bo imela belo ali pisano krilce? Veste, jaz bi imela rajše pisano.“

„Lepa bo punčka, lepa,“ je odgovorila Štebetova mati. „Pisano krilce bo imela in v laseh modro pentlo. Kakršno si želiš, ravno taka pa bo.“

„Mhm,“ je dejala Ana in je stopila na prag. Zvabila je k sebi belo putko. Ujela jo je in sedla potem na prag. Gladila je putko po mehkiem perju, pa ji je govorila:

„Veš, putka, da te božam danes zadnjikrat? Nič več te ne bom imela rada, nič več, ker nisi pridna. Svojo punčko bom imela rada. Mamica mi jo prinese danes iz mesta, in imela bo pisano krilce, v laseh pa modro pentlo... Rada jo bom imela, a tebe ne bom pogledala več. Pa zakaj nisi pridna, ti putka putkasta?“

S prstom je udarila Ana putko po grebenu. Zakokodakala je putka in se je izvila iz deklininih rok. Odrzela je preko dvorišča, in Ana se je smejala veselo za njo. — Takrat pa je prišel počasi izza vogala Kofedrunov Revček. Deklica mu je hitela naproti in se je prijela njegovega suknjiča.

„Dobro jutro, Kofedrunov Revček,“ je zaklicala Ana. „Ali veste, da se vrne danes mamica? In tudi oče se vrne. Povedala mi je tako marjetica...“

„Prav; prav,“ je odgovarjal Kofedrunov Revček. Gladil je malo deklico po laseh in ji je govoril: „No, če ti je povedala tako marjetica, pa se gotovo vrnete. Kar vesela bodi, ti ubožica.“

Hotela je Ana še veliko kramljati z Revčkom. A takrat se je začulo drdranje voza, ki je prihajalo vedno bliže. Kmalu so zavili konji mimo vogala; prikazal se je voz in na vozu sta sedeli dve osebi. Pogledala je Ana tja in je zaklicala veselo: „Oj, oče! Oj, mamica!“

Pohitela je vozu naproti, in konji so se ustavili. Res — z voza so stopili oče; a druga oseba ni bila mamica. Gledala jo je Ana, dolgo jo je gledala in nazadnje jo je spoznala. Bila je teta Marijana. Da, teta je prišla; a ni prišla mamica, Anico je minulo veliko veselje; prišla je očeta za roko in ga vprašala:

„Pa zakaj niste pripeljali mamice? Oj, tako sem vas prosila, ko ste odhajali! Obljubili ste mi — pa je niste pripeljali...“

Ničesar ni oče rekel. Samo božal je Ano po laseh, pa molčal je. Takrat pa je pristopila teta Marijana in je prišla Ano za roko. Lepo se ji je smehljala, pa je še lepše govorila:

„Oj, Anica, kako si zrasla! No, pa ne bodi žalostna, ker nismo pripeljali mamice. Veš, tam daleč v mestu je zdaj, pa ji je dobro — boljše kakor nam... Rekla je, da bodi pridna; potem jo pa kmalu vidiš. — Glej, to-le punčko ti pošilja; obljubila ti jo je, ko je šla od tebe. Poglej no, kako je lepa!“

Res, krasna je bila punčka. Ravno take si je bila želela Ana. Glej, pa jo je prinesla teta Marijana iz daljnega mesta. Pisano krilce ima in na glavi med kodrastimi lasmi modro pentlo. Joj, kako se je je razveselila mala Ana! Kar nagledati se je ni mogla. Sedla je na prag in je kramljala s svojo drago in ljubo punčko... Vesel in krasen je bil tisti dan za Ano. Le tega ni mogla razumeti, zakaj je oče tako žalosten. Po izbi je hodil gorindol in gledal v tla. Le malo je govoril, a nasmehnil se ni.

Proti večeru je pa teta Marijana odšla. Dolgo je gledala Ana v tisti kraj, kjer je izginil voz. Pa sonce je zašlo, in mrak je jel polegati na zemljo. Ana se je pokrižala in odšla spat. Pa je prišel k nji zlati sen. Kakor lahko-krili angel se je spustil na zemljo in je stopil v Skalarjevo hišo. Naravnost k Anini postelji je stopil. In takrat je videla Ana mamico. Oblečena je bila v belo, dolgo oblačilo in krog glave je imela venec belih marjetic. Smehljala se je mamica, in oči so ji bile tako prijazne! Razveselila se je Anica in je zaklicala:

„O, mamica, kaj ste prišli? Tako dolgo sem morala čakati na vas in tako hudo mi je bilo! Oj, da ste prišli, mamica! Oj, da ste prišli!“

Tako je zaklicala Ana in je jokala od samega srčnega veselja. Oklenila se je mamice okrog vratu in je stiskala obrazek k bledemu licu drage mamice. Samo da je prišla mamica, samo da je prišla! Pa je pozabljena vsa žalost, in tudi vsa bridkost je pozabljena.

Stiskala se je Ana k mamici in je govorila neprenehoma. Zlatè besede je govorila in je bila vesela in srečna. A mamica ni izpregovorila besedice; smehljala se je samo, pa molčala je. — Naposled pa je prišla Ano in jo položila rahlo na posteljo. S prstom je pokazala proti nebu in potem je izginila kar hipoma.

Ana je zajokala in zaklicala: „Kam greste, mamica? — Oj, ostanite pri meni, ostanite!“

Klicala je Ana na glas — in takrat se je prebudila. Sedela je na postelji, kraj nje je pa stal oče.. Na mizi je gorela luč, in pozno ponoči je že bilo.

„Mamica so bili pri meni,“ je pripovedovala Ana očetu. „Tako lepi so bili, pa so se mi smehljali.“

„Sanjalo se ti je, Ana, sanjalo,“ je menil oče. „Le mirno lezi nazaj, pa zaspi.“

„Ne, oče, ni se mi sanjalo,“ je trdila Ana. „Resnično so bili mamica pri meni. Pokazali so mi s prstom proti nebesom, pa so izginili...“

A oče ji je pravil, da je samo sanjala. Sedel je k postelji in pripovedoval o kraju, kjer je zdaj mamica. Toliko lepih cipres zeleni tam! Kroginkrog pa dehte najlepše rože. Glavice sklanjajo v prijaznem vetru in si pripovedujejo lepe pripovedke. Metulji letajo tam, in tudi škrjančki pojejo tam lepe pesmi.

Poslušala je Ana, in potem je prišel k nji spet spanec. Zaprla je oči in je sladko zaspala. Na mizi je pričela pojemati luč, in vedno bolj se je mračilo

po sobi. A oče je še vedno slonel kraj postelje, kjer je spala njegova edina, zlata hčerka ...

Minevali so dnevi. Ana je hodila še vedno v zgodnjih jutrih na zeleno trato povpraševat marjetice, kdaj se vrne mamica. A zaman. Vedno in vedno so ji pravile marjetice, da se mamica ne vrne. Zato pa je postajala mala deklica vedno bolj otožna. Na trati je sedela dolgo, dolgo in je strmela daleč dol v ravnine, da bi zagledala tisto veliko mesto, kjer je zdaj mamica. A gledala je zaman. Nikjer ni zagledala mesta. Le sto in sto stezà je peljalo tja dol — nekam daleč, kjer je ležala vedno megla. Oj, da bi znala Ana za pravo stezo, pa bi stopila sama na njo in bi pohitela v daljno mesto k zlati mamici. O, da bi znala!

Dannadan je povpraševala očeta, kdaj se vrne mamica. A vedno in vedno ji je odgovarjal oče, da se vrne mamica. — A Ana je čakala zaman, in dnevi so minevali. Nič več je ni veselila lepa punčka. V kotu je ležala uboga punčka, a Ana je ni pogledala več. Sama je hodila na trato in gledala na bele steze, če se že vrača mamica. A steze so bile prazne, in nihče ni prihajal po njih.

Takrat pa je sklenila Ana, da pojde sama v mesto in poišče mamico. Vse ji potoži. Potoži ji, kako ji je hudo, ker ne pride toliko časa. Pa se bo mamica nasmehnila in se vrne z njo domov. Veselje bo zopet doma in radost. Nikoli več ne odide mamica; doma bo in se bo smehljala prijazno mali Ani.

Razveselila se je Ana te misli. Tlesknila je z rokami, pa je dejala sama sebi.

„Pojdem — sama pojdem v mesto ... Mamico poiščem, in potem bo veselje in radost doma ...“

(Konec.)

IVO TROŠT:

Med Zulukafri.

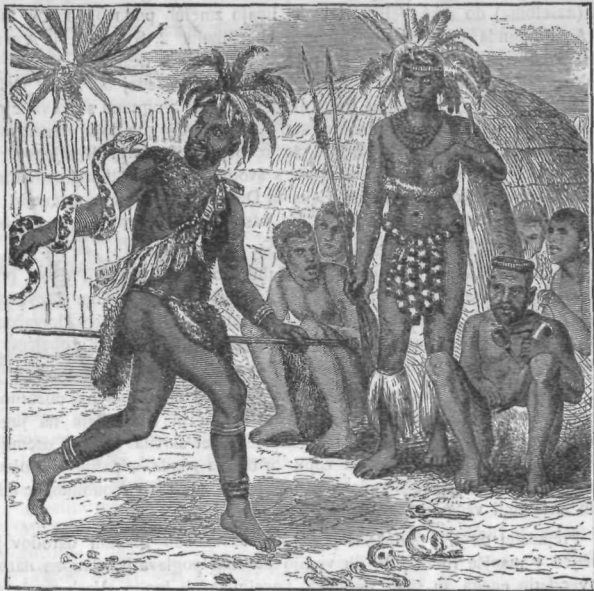

apetan Majič je na svojem potovanju videl slone tudi v južni in jugovzhodni Afriki. Ko je njihova oklopnica počivala v pristanišču Port Durbanu na vztočni obali Afrike, je odšla drzna družba radovednih lovcev pogledat v notranjost dežele, obiskat slone in ljudi.

Narod, ki biva tod, je v vsi Afriki poleg Arabcev zlasti Beduinov najmočnejši, a tudi najbolj divji — rod Zulukafrov. Beseda Zuli (izgovori Sulu) pomenja ime rodu, a beseda Kafir označuje v arabščini nevernika. Ker so Arabci kot bližnji sosedje prej poznali neverni rod Sulu, so ga nazvali: Sulu ali Zulukafre. To označbo so

pozneje sprejeli tudi kristjanski učenjaki. Enako označujejo Arabci z besedo Kafiri neki pol malikovalski, pol krščanski ali mohamedanski rod v srednji Aziji.

Kafski narod biva kot poseben del afriških ljudstev od kaplanske meje na jugovzhodu Afrike do ustja reke Delagoa. Postave so velike in močne ter jako sorazmernih udov. Južni rodovi so bolj svetlorjave polti, bolj proti severu (polutniku) bivajoči so po malem temnejši in slednjič ob zalivu Delagoa popolnoma črni. Lasje so črni in mehki, poteze lica so raz-

ločne, čelo široko. Z Evropejci bi imeli skupno: široko čelo in pravilno napeto nosno kost, s Hotentoti naprej moleče lične kosti, z zamorci napete ustnice. Brada je le redka.

Zulufakri imajo blagodneč in polno zvencev jezik, bogat in členovit. Le južni rodovi v bližini Hotentotov imajo v jeziku značilne tleskajoče glasove.

Verujejo sicer v neko višje bitje, toda njim je mnogo več za čarobije vedeževalcev, zagovarjalcev, kačjega pika in neznanih boleznih kakor tudi za čarovnike, ki znajo napravljati dež in točo. Tem verujejo mnogo in si tudi izkušajo pridobiti njih naklonjenost z raznimi darovi in plačili.

Vsak zulukafrski gospodar je že na vnanje toliko bogatejši in slovitejši, kolikor več ima žen. Zato so bili vsi misionski poizkusi med Zulukafrji zaman, ker krščanska vera prepoveduje mnogoženstvo, a Zulukafer potrebuje ženo za delo na vrtu in na polju; on je gospod, ki hodi samo za čredo ali na lov.

Zulukafrji se dele v dva glavna rodova: 1. Amako-sa ali Amakso-za (ks = tleskajoči glasnik, kakor če kdo tleskne z jezikom). Ti bivajo na obrežju med rekama Veliki Kei in Umcinkulu. K tem spadajo tudi Amatembu, bivajoči ob gorovju Quathlamba, ki se širi iz angleške kapske kolonije (naselbine) do reke Veliki Kei. Ti imajo zmerno podnebje kakor tudi rod Amamponda od Beschija do reke Umcinkulu. 2. Sulu- ali Amasulu med rekama Pongolu in Umtukéla, nedavno še neznaten rod, ki je zadobil večji pomen šele v 19. stoletju, a gospoduje sedaj od zaliva Delagoa daleč v notranje pokrajine transvalske republike. Pogumni so in vztrajni, prekanjeni in spretni. Nenavadno telesno moč uporabljajo v boju v takozvani sklenjeni bojni vrsti, ki jo poznamo že iz bojevanja starih Rimljanov. V prvi polovici 19. stoletja so se dvignili s svojima po drznosti in grozovitosti slovečima poveljnikoma, bratoma Čaka in Dingaan, med najmočnejše in najgrozovitejše narode v južni Afriki. Za naslednika Kečvajo so jih zgrabili Angleži in polagoma zdrobili njihovo moč.

L. 1835. se je vzdignil velik rod Zulukafov proti notranji visoki planoti do virov reke Oranje in ustanovil tukaj pod poveljnikom Mošešem drugo Zulu-državo. V prvotni kafrski domovini pa se je obseg domačega prebivalstva jako skrčil zaradi naselivših se Burov in drugih Evropejcev iz kafrske naselbine in iz bližnjega Natala.

Britanska vlada, povsod zmagovalka, je začela obračati svojo pozornost na del dežele med rekama Umtukela na severu in Umcinkulu na jugu. Ustanovitev republik Oranje in Transvala je zopet skrčila kafrsko ozemlje. Ker je po zadnji bursko-angleški vojni britanska vlada združila omenjeni samostojni ljudovladi popolnoma v južno-afriško angleško republiko, je bila s tem strta tudi večinoma svoboda Zulukafov.

Prejkoslej pa žive Zulukafrji po svoje. Vsak obeh glavnih narodov je razdeljen v manjše rodove, ki jih vodijo posebni poglavarji. Skupen narod ima vendarle enega, in sicer dednega poveljnika ali kralja. Vsak poglavar vlada svojemu rodu neomejeno, razglša zakone, razsoja tožbe ter sploh odločuje o življenju in smrti svojih državljanov; vojno napovedati ali mir skleniti s sovražnikom sme pa samo skupni poglavar ali kralj.

Kafri so še napol pastirski narod. Brez posebne sile ne prēmene svojega bivališča. Njihove črede so mnogobrojne, divjačine je v gozdovih še nekaj. Družba, ki je šla s kapetanom Majičem, je ujela živega slona. Videli so tudi leoparda in hieno ter mnogo strupenih kač.

Domačini, zlasti njihovi čarodaji, jih znajo krotiti in jih kažejo potem čudečim se rojakom. Tudi tukaj ni brez sleparstva.

V ubožnih hotentotskim podobnih kočah so okušali mleko in sir, pa tudi durrah (neke vrste proso), ki ga Kafri pripravljajo na tak način kakor pri nas kašo. Mnogo dobička daje polje, a mnogo tudi živinoreja.

Rokodelstvo in obrt sta na nizki stopnji.

Zulukafer živi lahko pod južnim nebom. Zemlja mu daje skoro brez najmanjšega truda vsega, česar potrebuje za življenje; Zulukafer pa ne potrebuje mnogo. In kapetan Majič je še pokazal vaški mladini nekaj fotografskih posnetkov iz dežele Zulukaferov: kako plešejo svoj nenavadni ples po skupni gostiji in pa kako razkazuje čarovnik svojo umetnost pred kočo sedečemu poglavarju in njegovim svetovalcem.

„Pa takšni so kakor dimnikarji!“ se je začudil sosedov Miško ter teklen domov pravit, kaj je slišal danes o črncih iz Afrike, ki so kapetanu pomagali gnati slona v mesto Durban.

NIKE - PALNÁK:

Joževa dobrota.

troci smo se zbirali okolo njega, pa nam je pravil, kako ga kliče navzgor. Drugi ljudje so se mu smejali, ko je stal ob robu graščinskega vrta, kjer so se dvigale visoke jagnjedi, tako svečane in veličastne v večerni tihoti. Stal je in poslušal, kako je šuštel listje visoko zgoraj v vrhah, kakor bi si pravili vetrčki v njem svoje bajke — poslušal je in dozdevalo se mu je, da sliši nebeške,

nečloveške glasove. In dejal je: „Ej, ni čuda, da odmevajo nebeški glasovi le v teh vrhovih, ki so tako visoko, visoko nad slabim svetom!“

Ljudje pa, ki so prihajali mimo, so se mu smejali:

„Joža, kaj poslušate, vas že kliče zopet navzgor?“

„Pustite me, saj ne verujete nič.“

Mi pa smo se zbirali okolo njega, gladil nam je kodre z glave ter nam govoril:

„Vidite, otroci, svet ni dober. Hudobni so ljudje na njem, a vi pazite, da ostanete dobri. Kdor je dober, temu Bog odpira vso naravo, in nebeški glasovi ga kličejo navzgor v vrhovih visokih dreves. Srebro gleda v višavi, in tudi zlato so že zle oči dobrih. Zato, otroci, pridni bodite in ljubite se med seboj in vedeli boste in čutili, česar ne vedo in ne čutijo ljudje.“

Debelo ga je gledal mali kodravec, strahoma so bila odprta usteca črnolase malčke, in marsikateri je odbežal pa se je zopet vrnil. Ker pravil nam je lepe bajke stari Joža — pravil o zakletih princezinjah, pravil o palčkih, o škratih, o dobrih vilah pa o hudobnem vedomcu in povodnem možu. In radi smo bili pri njem, četudi je pravil časih pridige, ki jih nismo razumeli.

Ljudje pa so pravili, da je Joža norec. Norec pa ni bil; globoko je čutila njegova duša, in dober je bil. Vsak ga je rad gledal, ko je korakal slaboten, oprt na palico, proti gradu, in mu je veter kuštral dolgo belo brado. Stanoval je v gradu, a bil je siromak stari Joža, ne graščak. Baronici je ugajal in vzela ga je k sebi ter mu odkazala pri družini posteljo in prostor pri mizi.

Dolgo je že bilo tega, kar se je preselil Joža v grad. Tako-le je bilo: Nekoč je prišla grajska gospoda že v zgodnji pomladi. Ko je zakukala prva kukavica, so začeli trebiti pota v senčni smrečnimi zadaj za gradom. Tedaj je dobil tukaj delo tudi Joža. In prav nekega večera, prav na robu gozda je bilo, kjer so samovale mlade nedolžne breze, pride dotja baronica. Joža pa stoji in stoji ter gleda kvišku tja v belino vrhov mladih brezic, kjer so trepetali drobni svetlozeleni lističi. Ravno zadnje žarke je pošiljalo solnce na mlado zemljo.

„Ali niso že odšli delavci?“

„Da, milostljiva gospa — odšli ... Ampak jaz — dober večer, gospa baronica!“ je dejal Joža malo zmeden.

„No, in vi?“ Jasen je bil glas, ljubo je gledalo temno oko. In to je dalo Joži pogum.

„Jaz? Tu sem imel danes ves dan srebro teh brez pred seboj — in zahotelo se mi je, da bi pri njih dobil še zlata, ki ga bo delilo solnce zdaj na zemljo. Zahotelo se mi je velikega bogastva, da bi imel srebra in zlata.“

„Kaj bi z njim?“

„O, ne tako, milostljiva gospa! Le čutiti sem hotel srebro in zlato, ki ga je toliko na zemlji, a ljudje ga ne vidijo.“

Stal je, stal in zrl v zlato, ki se je razlivalo po nebesnem svodu ...

„A spat — kam greste?“

„Tam spodaj v vasi mi je dal Arnejec kot v hlevu. Hudo pa mi je, da moram s prvim solčnim zatonom že spat in ne vidim nič neba — nič zvezd, nič lune, nič srebra po ravninah. Danes pa nisem mogel proč od lepote, ki je bila hipoma okolo mene, in prevzelo me je: Joža, glej! Srebro je že tukaj, počakaj še na zlato!“

Tako je pravil Joža baronici in odtedaj je bil Joža v gradu, kjer mu je odkazala gospa pri družini posteljo in prostor pri mizi. Še večkrat sta govorila baronica in Joža — in nji se ni zdel norec. Ljudje pa so imeli svoje misli ...

* * *

Nekega večera je stal po navadi pod visokimi jagnjedi in zopet poslušal, kako ga „kliče navzgor“, ko zasliši za seboj: „E-e-e-e!“

„No, človek božji, kaj je? Odkod prihajaš in kaj nosi tvoja culica; mala je; videti ni, da bi te oblagodaril Bog z velikim bogastvom.“

Prišlec pa stoji na svojih bosih podplatih, velik slamnik pomaknjen nazaj — reži se naširoko. Na grčavi palici, ki jo ima na rami, visi mala culica, kakor jih nosijo berači. In tudi drugače je tak: slabe hlače na eni

naramnici in samo hodno srajco na životu. A močan je bil videti: širok mu je obraz, lopataste roke, kratek žilav vrat in krepke ravne rame.

„E-e-e-e,“ se zadere in kaže, da ne govori in ne sliši.

V srce se je zasmilil dobremu Joži: „Oj, koliko je ubogih na svetu! Jaz pa imam toliko, da pozabim na vse gorje; še celo na to pozabljam, da so ljudje hudobni in da pode takega siromaka iz hiše. Na, brate — na!“ in podal mu je kos svojega kruha.

Tudi želodec je bil junaški pri gluhonemem Badku — kakor so ga ljudje v vasi imenovali. Zašel je že parkrat dol, a Joža ga še ni videl, ker se je držal bolj svoje graščine. Kar hitro je pomlatil Badek kos kruha — pogledal Joža — prikimal, udaril s palico na zemljo, sedel — in to je bilo, bi govoril bolj po svetopisemsko: „Tukaj mi je dobro biti, naredim si svoj šotor!“ A ta šotor mu je moral preskrbeti Joža.

Zahajajoče solnce ju je poljubljalo, ko je bilo priča sklenjenega prijateljstva.

* * *

Badek pa ni bil tak, kakor ga je videl in gledal Joža s svojim dobrim srcem. Potuhnjeno se je plazil čez dan po vasi, nekaj prosil, nekaj kradel — in nekaterikrat so mu morali pomagati trdi podplati po pesku in po blatu. Ljudje, ki so videli Badkovo prijateljstvo z Jožem, so majali z glavo, opozarjali Joža.

„Joža, ne pajdaši se z Badkom. Krade, tat je!“

„Kdo ga je že videl?“

„Ej, vsa vas ve o tem.“

„O vsakem mislite slabo. Siromak je, zavržen od ljudi — pameti nima, razuma nima, govora nima, sluha nima; oj, ljudje božji, usmilite se siromaka in ne sodite ga slabo.“

Ljudje pa so mislili svoje in govorili: „Našla sta se dva norca, pa mislita, da sta oba pametna.“

A ljudje so govorili prav! In Joža, tisti dobri Joža, ki bi dal dušo za svojega Badka, jo je bil izkupil prav pošteno od njega.

Bilo je tako: Kakor je več takih tatov, da dolže tatvine rajši svojega soseda kot sebe, je bil tak tudi Badek. Nekega večera se je priplazil tiho skozi smrečje prav do tistih belih brez in tiho nekaj opazoval. Gospa baronica je bila pravkar odšla, in Badek, ki so mu že večkrat jemale oči redke dragocenosti, ki jih je imela gospa vzlic svoji preprostosti kot drage spominke na sebi, je imel danes to srečo, da je videl, kako je odpadla od gospejnega vratu verižica z medaljonom. Komaj je izginila gospa, ki ni opazila izgube, že je bil tu Badek in stlačil dragocenost za srajco. Tiho kakor se je priplazil jo je mislil tudi odkuriti, a tedaj je stal tu Joža in mu mihal, naj sedeta na klopco. Nezaupno je zrl Badek nanj — a skoraj se mu je zazdelo, da ne bo Joža nič vedel. In prav je uganil. Joža ni mislil na hudobijo in ni je prisojal.

Zazrl se je bil tja v tiste svoje bele breze, zrl in zrl ter poslušal bajke, ki so si jih šepetali vrhovi. O čem so govorili? O ljubezni, večnomladi?

O dobrotni stvarnici prirodi? Kdo ve! Joža se je vanje zazrl in živel njihove misli, njihove čute...

Pocukal je Badka ter mu pokazal na breze. Ta pa se je zdrznil, začudeno in strahoma pogledal — pa pokimal; res, od Joža mu ni pretila nevarnost.

Za njunim hrbtom pa je prišla zamišljeno in oči v tla uprte baronica. Ko vidi moža na klopci, pokliče: „Joža!“

„Kaj želite, milostna gospa?“

„Niste videli tukaj zlate verižice z obeskom?“

„Nisem videl, milostna gospa. Mogoče je videl Badek. Badek!“ in dregnil ga je, ki je že itak vedel, zakaj gre.

„E-e-e-e?“

Kazal mu je Joža, da je gospa izgubila verižico, ki je bila lepa, lepa, in vprašal, če jo je videl.

Posvetilo se je hinavsko v Badkovih očeh in nasmejal se je z odurnim divjim smehom: napravil je z roko krog, da bi označil tatvino, pa pokazal na — Joža. Ta ga ni umel; čudno se mu je zdelo, kar je kazal Badek. A umela ga je gospa; stopila je k njemu, napravila isto kretnjo in vprašujoče pokazala na Joža. Badek je pokimal in kazal, da je videl z lastnimi očmi. Dalje je vprašala gospa: kazala je po tleh, kje bi ležala verižica? Pokazal je tudi to. Tedaj stopi gospa k Joži:

„Joža, vrnite verižico, da ne bo sitnosti! Tega ne bi mislila od vas. Kaj morate potem storiti, veste. Vrnite verižico!“

„Milostna gospa, vendar ne mislite, da... da bi... da bi jaz?...“ je jecal nesrečni Joža.

„Badek pravi.“

„Badek? — Badek, ti?“ se je obrnil k temu. — Ta pa je srepo gledal, škodoželjnost mu je razbrala ustna v grd, skrivljen nasme, pokazal na Joža, pokimal z glavo ter pokazal še enkrat, da je videl z lastnimi očmi tam izza smrekovega debela, kako je pobral Joža verižico. Sklonil se je, da pokaže tudi to — in tedaj mu odpade verižica izza srajce. Kakor besen skoči Joža vzlic starosti k njemu — a Badek se vzdigne, in težka njegova roka je padla Joži na glavo, da se je zgrudil nezavesten...

Gospa stopi k njemu — strog je bil njen pogled, ognjen, ko je dvignila roko ter pokazala Badku, naj se izgubi... Srdito so se mu zabliskale oči, skrčila se mu je roka — a slaba vest ga je obrnila, in šel je s sklonjeno glavo in škripal z zobmi. Nihče več ga ni videl v okraju.

* * *

Joža je okrevail. A bil je še bolj samosvoj — še redkeje ga je videl kdo drugje kot v grajskem smrečju ali pa pod visokimi jagnjedi. Zrl je kvišku, ker vedel je, da zgoraj v prirodi, v vsemiru je dobrota — ljudem je ni zaupal. Le mi otroci smo se še lahko zbirali okolo njega, gladil nam je kodre z glave ter nam pripovedoval...

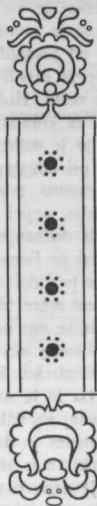
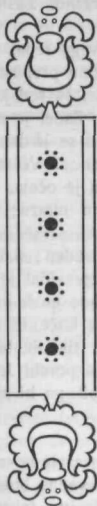

Radica.

*Radica, kako ljubó
tvoje čisto zre oko;
ni mu sile in gorja,
kdor je srečnega srca.*

*Mama ljubi te srčno,
očka, bratje prav tako,
tudi punčka, kar se da,
rada Radico ima.*

*Radica pa ljubi jo,
da nihče ne ve, kako:
dobri sta si na vso moč,
skupaj vedno dan in noč.*

*Ni mu sile, ni gorja,
kdor je srečnega srca!
Naj tako do konca dni
dobro tebi se godi!*

E. Gangl.

I. P. CVETAN:

Siromakova smrt.

urja je zabrila, snežinke so se zavrtile v zraku, koča za vasjo se je stresla ...

Odprl je Jernač na listju pod streho nenadoma oči in se je prevrnil na drugo stran. Hkrati se je zagledal v raztrgano streho, ki je skozi njo prihajal mraz do Jernača, da se je ves tresel; zaryl se je tesneje v listje, tako da je bila samo glava prosta. Zobje so mu šklepetali, kosti so drgetale ... Začutil je, da je bolan. V resnici je moral biti bolan, zakaj že en dan ni nič jedel, vrhutega ga je mrazilo. Zastokal je, obenem se je zamislil ...

Že od pomladi ga ni bilo domov. Sin, pijanec prvega reda, se je z njim skregal zaradi neke malenkosti ter je očeta, ki je sinu prepustil kočo, vrgel na cesto. Ni se mu zasmilil stari oče. Kam drugam se sedaj obrniti, kakor iti za kruhom po svetu; v kočo tako več ne sme. Zadel je na ramo koso in jo je mahnil v Podkraj, kjer je tudi lani kosil in se je dalo veliko zaslužiti pri bogatem Plankarju. Ves letni čas je bil ondi ... Včeraj pa se je vrnil domov, misleč, da bo zopet vse dobro; toda sin je očeta, vstopivšega v izbo, zopet ven porinil na cesto vkljub snegu in mrazu; ni imel usmiljenja do svojega starega, onemoglega očeta!

Ležal je Jernač nekaj hipov v snegu ves mrzel in truden; skozi okno v izbi ga je videl sin, toda srce sinovo je ostalo trdo. Izprevidel je Jernač, da tako ne more biti; v snegu ne sme ostati. Zbere zadnje moči in izkuša vstati, kar se mu nazadnje posreči ... Dela se, kakor da hoče iti za kočo v vas — zakaj sin je še vedno zrl ven — pa se splazi tiho in težko po lestvi pod streho. K sreči je bilo tukaj malo listja, ki ga porabi Jernač za ležišče. Da bi le ne imel sin pod streho kaj iskati; dobil ga bi sin in bi mu še tukaj ne dal počivati ...

In danes je dan pred Svetim dnevom ...

Zopet se je stresla koča, na slamnati strehi se je pokazala nova luknja, Jernača je nanovo zazeblo. Mraz mu je šel po udih. Nenavadna bolečina in čudno čuvstvo sta se ga lotili. Najbolj ga je žalostilo, da ima takega sina. Soba je dovolj velika za dve osebi. Nič bi napotja ne delal, ponižno se bi stisnil v kot k peči, samo da bi bil na gorkem. Lani ni bilo tako. Veselo sta obhajala on in sin božične praznike na gorkem. Sin je bil ves drugačen lani, letos je pa tako sirov napram očetu. Kaj je temu vzrok, ne ve Jernač ...

Zunaj je priroda pogrnjena z belim prtom. Povsod beli sneg, mrz pritiska, burja se igra s snežinkami v zraku kakor za šalo. Snežinke prihajajo skozi luknjo v strehi do Jernača in padajo tik njegove glave. Že čisto zmrzel je. Nič ne pomaga listje proti mrazu. Jame moliti.

Hipoma je prešinila Jernača nova blažena misel. Vstati in stopiti v izbo! Morda se pa vendar da sin omehčati, saj vendar ni njegovo srce iz kamena. Toda saj še vstati več ne more, tako je oslabel.

Začul je na poti zvončljanje kraguljčkov in govorjenje dveh oseb, ki sta se peljali na saneh. Dobro bi bilo zaklicati na glas, prišli bi in ga rešili smrti... Smrti? Ali je res že tako blizu smrt?... Ne, ni mogoče... Pa vendar...

Zvončljanje kraguljčkov je utihnilo počasi neke v daljavi...

Jernač odpre usta, da bi zaklical. Tudi glas je oslabel. Šibak in tih je bil glas, da se je Jernaču zdelo, kakor da ne bi zaklical; poizkuša še enkrat zavpiti, toda le tiho šepetanje mu je šlo iz ust...

Res, nekaj nenavadnega je že slutil. Zadnja ura mora priti na tem prostoru. Čimdalje je mislil na smrt, tembolj se je srečnega čutil. Končano bo vsaj njegovo žalostno življenje. V tej navidezno blaženi misli je pozabil na mraz, da je čisto omagal. Srce le še malo bije, kri je čedalje bolj mrzla.

Zopet se izkuša obrniti...

Trdna volja povsod zmaga. Vstati mora, mora iti, če ne...

Hipoma se vzdigne tako, da je sedel za hip. To se je zgodilo tako hitro, da je moral začutiti po vsem zmrzlem telesu težke bolečine. Naenkrat se mu stemni pred očmi, zadnje moči so mu izginile; pade nazaj, obraz postane bled... Tako je preminul...

Zunaj sneg nalahno pada, burja brije...

* * *

Jerančev sin Janez, dasi pijanec, ki ni znal ljubiti staršev, je vendar molil, kadar se je pripravil k temu. Tako je tudi napravil vsako leto o Božiču jaslice, zakaj tudi to je neka vrsta pobožnosti. Tako je imel tudi letos namen postaviti jaslice. Za to potrebuje desko, da jo postavi v kot. Proti večeru, ko je pričelo v zvoniku potrkavati, prične Janez iskati desko, ki je pa ni mogel dobiti okolo oglov; zato gre pod streho, da bi kaj pripravnega dobil. Kraj listja je ležala pripravna deska. Janez jo vzdigne, pri tem pa butne ob mrtvo truplo svojega očeta.

Začuden in prestrašen stopi dva koraka nazaj; strah ga je pretresel. Nemo gleda na mrtvega očeta. Oče njegov, ki bi moral biti sedaj po njegovem mnenju v vasi še zdrav in živ, leži pred njim tu na listju mrtvih. Zdi se mu, da šepetajo ustnice mrtveca: „Ti si kriv tega. Ti si me umoril... gorje ti!... Svojega očeta si umoril...“ A tudi zdaj ostane srce sinovo za trenotek neizpremenjeno in se ne meni za to; že je hotel iti dol, kakor bi se ne bilo nič zgodilo... A kes in slaba vest sta ovirala njegove korake in zmagala sta grešnika, da je ostal, saj je vendar mrtvec — njegov oče...

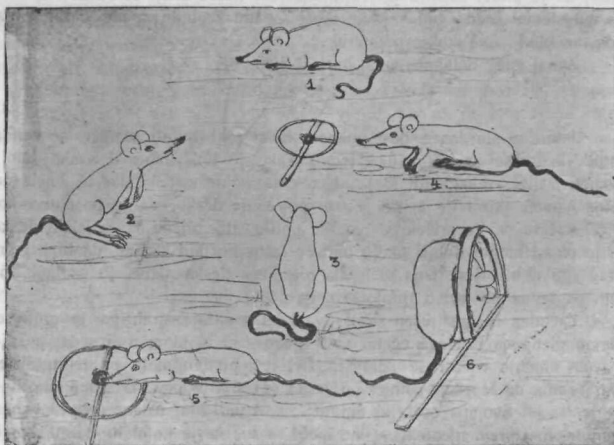
Pade na mrtvega očeta in ga trese, da bi ga morda obudil. Toda prepozno. Obupen in jočeč glas vzkipi iz Janezovih prsi: „Oče, oče!“

Drugi dan so pokopali ubogega Jernača. Spokorjeni sin Janez je jokal za očetom, a bilo je prepozno.

Neprevidna miška.

Kajne, nič novega ne kaže ta-le sličica. Kdo pa zna za kotichek napisati lepo, kratko basen o tem, kar vidi tu pred seboj?

Rešitev zastavice v podobah v deveti številki.

Narod brez šole je narod brez bodočnosti.

Prav so jo rešili: Tatjana, Vlasta in Vidka Horvat v Ptuj; Zvonimir Sivka, gimnazijec v Celju.

Spoštovani g. Doropoljski.

Čitala sem v »Zvončku«, da Vam mnogi pišejo. Tudi jaz Vam napišem malo pisemce. Hodim v IV. razred. Jeseni pojdem mogoče naprej v šolo. Pa prav zagotovo ne vem. Vas vljudno pozdravlja

Emilija pl Lehmannova
v Ribnici.

Odgovor:

Ljuba Emilija!

Tvoje pismo je res pisemce, a zadovoljen sem tudi z njim, vsaj vidim, da si tudi Ti prijateljica tega kotička — Ako se sedaj ob začetku novega šolskega leta odpraviš naprej v šole, pa sporoči, da bomo vedeli, kje si in kako se Ti godi!

*

Marija Gunova, učenka II. razreda ljudske šole v Zagorju ob Savi, mi je doposlala ljubko pesemco o škrjančku in dečku, ki jo z veseljem priobčujem na tem mestu, želeč, da bi se mladi pesnici Mariji krepko in lepo razvijala nadarjenost! Pesemca se glasi:

Škrjanček in deček.

Škrjanček na višavi
veselo letal je
in krasno pesem peval,
v nižavo gledal je.

Tam dolí na nižavi
pa deček je skakljal,
škrjančka je zagledal,
veselo mu dejal.

Ah, pridi dolí k meni,
tako te rad imam,
in krasno pesem tvojo
v dnu srčeca imam!

Guna Marija.

*

Velerodni gospod Doropoljski!

Oprostite, da se tudi jaz drznem napisati nekaj vrstic. Jaz sem najstarejši sin, imam poleg sebe tudi eno sestro in dva brata. Hodim v ljudsko šolo v IV. a razred. Imamo novega gospoda učitelja, ki prinese v šolo več »Zvončkov«, da jih učenci prebiramo. Jaz jako rad berem »Zvonček« in »Vrtec«. Ime mi je Rafko kakor papanu, maja sestra je Anica kakor moja ljuba mamica. V počitnicah se mi je jako dobro godilo. Šel sem jako daleč, in sicer na Savinjske planine, Okrešelj, Kamniško sedlo ter preživel nekaj veselih uric pri Piskerniku v Logarjevi dolini. Če mi bo Bog dal pamet in zdravje, pojdem iz IV. razreda v gimnazijo študirat za odvetnika.

Srčno Vas pozdravlja Vaš

mladi Rafko Salmič
v Celju, učenec IV. a razr.

Odgovor:

Ljubi Rafko!

Glej ga no! Kar odvetnik hočeš postati! Kosmata kapa! Kajneda, iz »pravd boš koval rumenjake«, kakor pravi naš slavni pesnik Prešeren! Tudi prav. Ampak še važnejše bo, da boš postal zagovornik in neustrašen branilec naših pravic, pravic slovenskega ljudstva, pravic slovenske zemlje, ki si jo ogledal v počitnicah in katere lepota se je gotovo neizbrisno začrtala v Tvoje rodoljubno srce! Zapomni si dobro te-le Jurčičeve besede:

Trd bodi, neizprosen mož jeklen,
kadár braniti je časti in pravde
naródu in jeziku svojemu!

:: Slovenska abeceda ::

za ženska ročna dela

priređila in založila Milena Kiferle, učiteljica žen. ročnih del v Ljubljani,
Stari trg šte. 21, I. nadstropje.

Naše upravništvo v Ljubljani, Rimska cesta šte. 7,
ima v zalogi:

„Zvonček“, III. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 70 h,
elegantno vezan 6 K 40 h.

„Zvonček“, IV. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 70 h,
elegantno vezan 6 K 40 h.

„Zvonček“, V. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 70 h,
elegantno vezan 6 K 40 h.

„Zvonček“, VI. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 70 h,
elegantno vezan 6 K 40 h.

„Zvonček“, VII. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 70 h,
elegantno vezan 6 K 40 h.

„Zvonček“, VIII. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 70 h,
elegantno vezan 6 K 40 h.

„Zvonček“, IX. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 70 h,
elegantno vezan 6 K 40 h.

„Zvonček“, X. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 70 h,
elegantno vezan 6 K 40 v.

„Zvonček“, I. letnik, je pošel. Dobite samo še posamezne šte-
vilke za skupno ceno 3 K.

„Zvonček“, II. letnik, je pošel. Dobite samo še posamezne šte-
vilke za skupno ceno 3 K.

VSEBINA:

1. Slutnja. <i>Fran Žgur</i> . Pesem	241
2. Milici v spomin. <i>Fr. Cvetko</i> . Povest	242
3. Karlček. <i>E. Gangl</i> . Pesem s podobo	248
4. Ne boj se! <i>E. Gangl</i> . Pesem	248
5. Zakaj se mamica ni vrnila? <i>Jos. Vandot</i> . Povest s podobo	249
6. Slika. <i>Fran Žgur</i> . Pesem	253
7. Sestanek. <i>Ivo Trošt</i> . Povest s podobo	253
8. Justinkino „srce“. <i>F. Palnák</i> . Povest	255
9. Fantje od fare. <i>Engelbert Gangl</i> . Pripovedke s pododo	257
10. Pouk in zabava.	
Prav vesel iz šole grem. Uglasbena pesem. — Številčna naloga. — Rešitev besedne naloge v deseti številki. — Kristus in Sv. Peter kot mlatiča. — Kotiček gospoda Doropoljskega	261

Ali ste že pridobili „Zvončku“ novega naročnika?

„Zvonček“ izhaja 1. dne vsakega meseca ter stane vse leto 5 K, pol leta 2 K 50 h, četrt leta 1 K 25 h.

Izdajatelj, upravnik in odgovoren urednik: **Luka Jelenc**, učitelj v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 8.

Rokopise je pošiljati na naslov: **Engelbert Gangl**, učitelj v Idriji.

Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.